

10 JAAR GRONIEK

De Groniek als kameleon.

De Groniek heeft in de loop der tijden wat betreft aankleding en inhoud heel wat veranderingen ondergaan.

In oktober 1967 mocht de eerste Groniek het levenslicht aanschouwen. Al eerder brachten Homme Wedman en Jan Pieter Janzen een blaadje uit onder de titel "Het vuistje".

Doel van de Groniek was "Een bijdrage tot de kommunikatie tussen het wetenschappelijk korps en de studenten" te leveren. Men mikte echter ook wel op een ruimer publiek dan deze groeperingen.

Er was in het begin nog geen scheiding tussen een hoofdgedeelte en een instituutsgedeelte: de stukken stonden door elkaar. Dit alles was in een wit jasje gestoken met een gezicht op Groningen, onder de toepasselijke naam "Groniek", die Homme Wedman en Jan Pieter Janzen eraan gaven.

In het tweede nummer wordt er een rubriek "Uit het rijke historische leven" geschapen, waarin voornamelijk het instituutsnieuws belandde.

Deze rubriek bleef nog geruime tijd bestaan, totdat Jan Scheffers het plan opvatte om bij wijze van experiment een aparte bijlage voor instituutsnieuws op te zetten.

Klaas van Berkel, een redakteur uit die tijd vindt het experiment niet geslaagd. Groniek is nog steeds niet voor een groter publiek komen open te staan. We zagen ons -wegens ruimtegebrek- genoodzaakt de reactie in de bijlage te plaatsen.

In het begin werd Groniek gestencild en er stonden dan ook niet zoveel illustraties in. Af en toe fleurde een gekleurd titelblad het geheel wat op. Zo had het nummer van de demokratisering bijvoorbeeld een

roze titelblad.

Langzamerhand kwam er steeds meer leven in de brouwerij.

Henk van Setten schreef een strip over de demokratisering in Groniek 20 t/m 24.

De voorplaat veranderde ook. Een harlekijntje neemt de plaats van Groningen uit 1899 in, vanaf nr. 29. Vanaf nr. 34 wordt Groniek geoffset en krijgt dan ook weer een andere omslag: een man, die over het hoofd van de slapende vadertje Tijd heen kijkt.

Nu Groniek geoffset wordt, kunnen er ook meer en betere illustraties verschijnen. Dat gebeurt ook; de lay-out verbetert zienderogen.

Qua inhoud is de Groniek eigenlijk steeds specialistischer geworden sinds de scheiding van Groniek en bijlage in nr. 34. Vroeger schreven er veel meer docenten en studenten stukken. De specialisatie vergrootte misschien het publiek buiten het instituut meer dan de instituutbevolking.

De huidige redactie wil door een verscheidenheid van onderwerpen Groniek leesbaar maken voor een zo groot mogelijk publiek.

De kunst in de Groniek.

De kunst heeft nog niet zo lang een plaats in de Groniek ingenomen. Eigenlijk verscheen pas in nr. 34 (nov. '74) het eerste artikel over kunst, afgezien van een aantal verslagen van tentoonstellingen. In dit nummer vinden we een portefolio van Käthe Kollwitz (1867-1945) met een summier inleiding.

In het volgende nummer treffen we weer een portefolio aan, ditmaal van Theophile Alexander Steinlen, een maatschappelijk geëngageerde Franse schilder (1859-1923) met enkele prenten van arbeiders, onder de titel: "Eenige bewogen prenten".

Het tijdvak 1870-1880 wordt nader belicht in een artikel van Henk van Veen over de schilderkunst uit die tijd in Duitsland.

Hij bekijkt de visie van twee marxistische kunsthistorici, die deze kunst afkeuren, van wat dichterbij. (nr. 35).

Niet alleen schilderkunst, komt aan bod, ook aan dans wordt aandacht besteed: een interview met Z.K.H. Surjobrongto, leider van de krotondansgroep van het sultanaat van Jogja Karta.

De traditie van portefeuilles wordt voortgezet.

Achtereenvolgens verschijnen in Groniek 38 en 39 Grandville (1803-1847) met een aantal satirische prenten en Gerlier Carter met "eenige ondeugende prenten", uit een scene van Jozef en Potifar. De kunst blijft in de belangstelling staan bij Groniek.

T.A. Steinlen, "Dans la Vie",
uit: Groniek 35 (dec.'74, jan.'75)

Henk van Setten: "Demokratiseringsstrip",
uit: Groniek 20 (december 1971).

Themanummers in 10 jaar Groniek.

Dit zijn er eigenlijk maar drie geweest, waarvan twee in de afgelopen jaargang.

1. Huizinganummer. (Groniek 26, mrt. '73)

Dit nummer werd uitgebracht n.a.v. het Huizinga-congres, dat van 11 tot 15 december 1972 plaats vond in Groningen ter herdenking van de honderdste geboortedag van Johan Huizinga. Hierin treffen wij allereerst de verschillende indrukken aan, die de sprekers op het congres hadden opgedaan en vervolgens artikelen van prof. von der Dunk en Hans Redeker over Huizinga als Cultuurpessimist en het gevecht met Erasmus. Verder overdrukken uit Annie Romein-Verschoor en Enno van Gelder over Huizinga en een beschouwing over hem zoals die toentertijd in de Waarheid te lezen was. Prof. Baudet schrijft over Huizinga en de economische geschiedenis en Saskia Oosten belichtte een ander aspect, nl. 'het aesthetische bestanddeel'. Het laatste gedeelte van het nummer tenslotte is gevuld met tamelijk bijzondere foto's, tekeningen en handschriften van Huizinga zelf.

2. Onderwijsnummer. (Groniek 44, mei '76)

In dit nummer o.a. een theoretisch artikel van F.v.d. Made over de vakdidactiek, een alternatieve benadering door Paul Offermans en verder besprekingen van nieuwe lesmethoden zoals de methode Dalhuisen en het Ledo-project, alsmede recensies van geschiedenisboeken, zoals ze heden-tendage op de middelbare school in gebruik zijn.

3. Sociale Geschiedenis-themanummer. (Groniek 45/46, sept.-okt. '76.)

In dit dubbelnummer treffen we artikelen aan over ontwikkeling en omschrijving der soc. geschiedenis, artikelen over de relatie van soc. geschiedenis met b.v. sociologie, soc. geografie en rechtshistorie, alsmede enige case-studies, praktische voorbeelden van hoe je soc. geschiedenis kunt bedrijven.

Helaas zijn alle drie de themanummers al volledig uitverkocht.

Geschiedenis van Groningen in Groniek, om dicht bij huis te blijven.

Er zijn in de loop der tijden een aantal interessante artikelen over Groningen verschenen in de Groniek. Groniek 1 opent de rij met een geschiedenis van ons eigen instituut. Iets verder van huis gaat het volgende nummer met een stuk over de Groninger borgen. Hierin wordt het hoe en waarom van het ontstaan van de Groninger borgen uiteengezet. Allereerst een schets van Groningen in vroeger tijden: Terpdorpen, met daartussen drassige grond, die in de 12e/13e eeuw bedijkt werd, waardoor nieuw land ontstond: een twistappel voor de terpdorpen en ook voor de bewoners onderling. De strijd verliep niet altijd even geweldloos en de rijke boeren trachtten zich te wapenen door hun huizen zo stevig mogelijk te maken. Het fenomeen "borg" deed zijn intrede. Het verdere verloop en tenslotte het verval van de borgen valt te lezen in Groniek 2.

Als men door het Groningerland rijdt vallen niet alleen de borgen maar ook de vele kerkjes op. In Groniek 25 tracht H. Feenstra te achterhalen waarom er zo veel zijn. Verder geeft hij een beschrijving van enkele der belangrijkste kerken, die in de omgeving van Groningen te vinden zijn. Dit alles in het kader van 'Ken uw Omgeving'.

Ietwat abstrakter is een artikel over het kulturele leven in Groningen in de twintiger en dertiger jaren van deze eeuw, dat m.i. zeer de moeite waard is. In die tijd was er hier eerst een opleving in de schilderkunst en later in de literatuur. Aan Ab Visser, een schrijver uit die tijd, werd gevraagd of hij samenhang tussen de ontwikkeling in schilderkunst en literatuur zag. Hij zag wel invloed van de schilderkunst op de literatuur, o.a. bij mensen van 'de Ploeg' zoals Werkman (zie elders in dit nr.), maar er waren ook grote verschillen. De schilders waren veel meer geëngageerd en putten meer uit de Groningse bronnen, dan de schrijvers, die meer op Holland gericht waren. Een nadere uitwerking valt te lezen in Groniek 39.

10 JAAR
OMSLAGEN

GRO NIEK

ONAFHANKELIJKE GRONINGSE
HISTORISCH TUDSCHRIJFT

Sociaal-economische Geschiedenis en Sociale Geschiedenis.

Sociaal-ekonomische geschiedenis wordt in Groningen al sinds de vijftiger jaren gedoceerd. Toch zijn er in de afgelopen jaren zeer weinig artikelen in Groniek verschenen, die betrekking hadden op dit vakgebied. In Groniek 9 (mrt.'69) treffen we er ineens twee aan. Pim Kooy schrijft over consumenten en consumentengedrag in de "Camera Obscura" van Nic. Beets. Dit geeft een aardig inzicht in wat men in die tijd van nieuwe industriele produkten vond en wat men at en dronk. Tevens in dezelfde Groniek een artikel van B.Naarden over de Russische consument in de 19e eeuw. In Groniek 10 (juni '69) staat een rede van prof. Baudet afgedrukt, waarin hij n.a.v. het sprookje "De Nachtegaal" van H.C.Andersen de opkomst van de margarine behandelt. Hij stelt o.a. vast, dat het aanv. niet diende om boter te vervangen, maar bij de lagere milieus de reuzel als broodbeleg deed verdwijnen. Tenslotte veralgemeniseert hij zijn verhaal in die zin, dat hij een trend ten gunste van kunstprodukten en ten detrimente van natuurprodukten ziet.

In Groniek 30 (jan.'74) staan twee artikelen over John Stuart Mill ter herdenking van zijn honderdste sterfjaar.

Dat de sociale geschiedenis zich nog maar sinds kort in een stijgende belangstelling mag verheugen, blijkt wel uit het feit, dat pas in Groniek 38 (mei'75) voor het eerst hieraan aandacht wordt besteed, middels een artikel van prof. v.Thijn, dat enigszins theoretisch de historiografie van de arbeidersbeweging in Nederland behandelt. Vanaf sept. 1976 beginnen in Groniek meerdere publicaties te verschijnen over dit vakgebied, waarbij het themanummer soc. geschiedenis (Groniek 45/46) een sterke aanzet vormt. Het lijkt ons te verwachten dat in de voor ons liggende tien jaar dit onderwerp nog wel uitvoeriger behandeld zal worden.

Uit de interviews met onze eigen hoogleraren.....

Prof. Jongkees: ".....geschiedsbeoefening is niet zo maar een wetenschap, het is nog iets meer, iets anders. Het is een levenshouding, een kunst, een gedachtevorm, een methode, het is van alles, en je moet er aanleg, gevoel voor hebben....."
uit: Groniek 1, oktober 1967.

Prof. Baudet: ".....ik heb dus niet gezegd dat, dat geschiedenis een nutteloze wetenschap is, maar dat geschiedenis een element van nutteloosheid bevat, dat essentieel is voor de cultuur" "...Och, eenzaamheid-hij moet een vriendin vinden, dan is hij niet meer eenzaam. De moderne student is toch niet meer eenzaam, kom nou, ik geloof dat dat allemaal iets van vroeger is....."
uit: Groniek 3, februari 1968.

Prof. Waterbolk: "Iemand die zich met de geschiedenis bemoeit zal moeilijker zich regelrecht uitspraken veroorloven over de toekomst.....omdat hij, het verleden bekijkende, zich wel heel erg bewust heeft gemaakt, dat er zich van die geweldige onverwachte, buiten 's mensen berekeningen zich voordoende gebeurtenissen hebben afgespeeld en dat er van die tastbare strepen door een rekening worden gehaald....."
uit: Groniek 5, mei 1968.

Prof. Kossmann: "...Inderdaad wordt er hier (in Ned.) aan de professorentitel een vrij overdreven gewicht gehecht...." ".....Hoe meer ik aan geschiedenisstudies doe, hoe aardiger ik het vind....." "...het is moeilijk in 1968 nog te zeggen dat alles vooruit is gegaan. Je moet proberen begrip te krijgen voor de aard van de ontwikkeling. Het is een bevrediging om in een chaotische massa feiten een zin te ontdekken....."
uit: Groniek 6, september 1968.

Prof. Lipschits: ".....de ramp, vind ik, van het geschiedenisonderwijs in Nederland op de middelbare school, is dat men begint bij het begin....."
uit Groniek 17/18, juni 1971.
"...ik ben geen historicus....."
uit Groniek 20, december 1971.

Ce fut en claquant des dents qu'il entra dans le salon. (Page 221)

Gerlier/Carter: "Hendrik van Navarre,
(de latere Henri IV) betrapt zijn vrouw"

uit: Groniek 39 (oktober 1975)

Grandville: "The Banker"

uit: Groniek 38 (mei 1975)

bijeengebracht door:
marieke duijvestein
frans westra

Käthe Kollwitz: "Aus dem Weberaufstand"

9

uit: Groniek 34 (november 1974)